

A BÁNYA

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRA: 12 K. Félvve 6 K. Negyedévre 3 K. IRÓDTESEK DIJSZABÁS SZERINT.</p>	<p>Felolós szerkesztő: Dr. BISCHITZ BÉLA</p>	<p>MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., (Belváros) Molnár-u. 33. II. em. TELEFON 108-00.</p>
---	---	---

Közlemények átvételét csakis a forrás m gnevezésével engedjük meg.

A szén.

(Folytatás és vége.)

A kártalanítási összeg magában is oly csekély, mint azt az 1884-ik értekezlet jegyzőkönyvéhez mellékelt számítási táblázatokból láthatni, az e névre alig tarthat számot, alamizsna a neve.

	Barnaszén	Fekete kőszén	Érték		Földbirtokos jutalék	
	q	q	frt.	kr.	frt.	kr.
1884	3.384,176		2.956,878	89	46,820	88
1881	1.126,331		2.926,065	75	55,631	55
1879		6.732,024	3.817,188	31	67,320	24
1881		3.485,185	4.093,992	51	84,951	85

A földbirtokosi jutalék a barnaszénnél méterenként fél kr., a fekete kőszénél 1 kr.-ral számításba véve.

Látható tehát, hogy az összes magyar-horvát-onországi és erdélyi földbirtokosok ilyen mellett kárpótlás gyanánt, a barna szénél 1884-ben 88 kr., azaz a termelés értékének 1/6-át, 1881-ben 65.631 frt. 55 kr., azaz 1/8-át, a fekete kőszénél azonban 1879-ben 24 krt, vagyis a termelésnek 2 százaléka és 1881-ben 84,851 frt. 85 krt, vagyis 2/1-ét kapták volna.

A kárpótlás azonban csak fele lesz annak, a javaslat a barnaszén után egy negyed és a fekete kőszén után csak egy fél krt proponál.

Ez az eredmény még siralmasabban nézne ki a számításnál nem a statisztikai kimutatás hanem az illető év üzleti eredménye vétele alapján.

De a földbirtokosokra nézve absolute semmi eredmény miatt, mely legfeljebb port dob a szemébe, sem a közgazdasági érdeke, sem pedig az örökös pereknek megelőzése által a jog biztonságának megőrzése nem okolható meg.

Anomáliát képez egyébiránt ugy is a javaslat ezen alapeszméje: egyfelől a tulajdon fenntartását proklamálja, másfelől a földbirtokos rendelkezési jogát megszorítja.

Az ásványszén jogi minősége egyébként is oly homályos van kifejtve, hogy annak igazi lényegét ki nem lehet venni.

Az 1884. évi javaslatban az van kijelentve, hogy „a kőszén minden fajára nézve a földtulajdonos rendelkezési joga a bányász által megváltandó“, így tehát hallgatag a földtulajdonos rendelkezési joga fel van tartva.

A kérdés az, miben nyilvánulhat ez? Erre én, igénytelen tehetségemnél fogva, kielégítő választ adni nem tudok.

Nézetem szerint a törvényjavaslatnak intenciója nem más, mint az, hogy a földtulajdonosnak a kőszénre vonatkozó rendelkezési joga teljesen elenyészik. Neki mások ellenében csakis a megváltási összegre van és lehet igénye, amennyiben pedig ő maga volna a bányász, a kutatás és bányászás tekintetében, ő is a bányatörvény határozataihoz van kötve, így tehát semmiféle elsőbbsége nincs.

Vagy van talán elsőbbsége? Ha igen, akkor azon következtetésre kell önkéntelen jönni, hogy a földtulajdonos a kőszénre vonatkozólag fentartott rendelkezési jogánál és a föld tartozékát képező ásványok bányászására való jogosultságánál fogva, a kőszén bányászása tekintetében sem köteles a bányatörvényben előírt szabályokat betartani, miután a 3. §. szerint a földtulajdonos a kőszénre nézve bányásznak nem tekinthető, mert ez idézett szakasz kijelentése szerint kőszénbányász csak az, aki a kőszén megváltani köteles.

Ebből folyólag fel volna tehető továbbá az is, sőt logikai szükségszerűség, hogy a földbirtokosnak joga van kőszénét, mint földbirtoka tartozékát felkeresni és fejteni egy oly bányatelekben is, mely nem kőszénre adományoztatott és műveltetik, melyre vonatkozólag kőszén tehát meg nem váltatott; de miután viszont a bánya-

tulajdonos is fel van jogositva, a földbirtok tartozékát képező ásványoknak bányauzemében való felhasználására, tehát minden oly bányatulajdonos viszont, ki nem köszénre bányászódik, a bányájában levő köszén, mint a földbirtok tartozékát, céljaira felhasználhatná. Circulus vitiosus az egész, melyből kivezető Ariadne-fonal nincsen. Előforduló esetről a felfogás dönt, a határozatot mind a két irányban tökéletesen lehet okadatolni.

A só és köszén tekintetében bányajogi értelemben, nézetem szerint, csak az lehet a különbség, hogy a köszén váltság mellett, a só pedig egyáltalán nem képezi a bányászkodás tárgyát s így nincsen ok, a miért az egyik be-, a másik pedig le ne vétessék a 2. §-ba, mert egyik úgy, mint a másik, el van vonva a földbirtokos rendelkezési jogköréből.

Megokolt tehát, hogy a köszén is úgy, mint a monopólium tárgyát képező só, a 2. §-ba bevétessék egy külön pont alatt körülbelül ilyképen: „a köszén (ásványszén) minden faja a 3. §-ban foglalt feltétel alatt“.

A mi a köszén megváltásának módozatát illeti, az erre vonatkozó szabály egy szakaszban volna összefoglalandó. Ez a világosság és határozottság követelménye.

A megváltás kötelezettsége ugyanis egyszerű kutatás, kizárólagos kutatás és adományozott bányatelek művelése alkalmával termelt köszénre nézve állhat be.

Az 1885. értekezlet ezen nézetnek kifejezést is adott, csakhogy nem elég praecisítással, mennyiben a 21. §. tárgyalásánál, csakis a kizárólagos kutatást vette figyelembe és tekintettel arra, hogy a kiaknázott köszén után a 3. §-ban megállapított váltságdíjat rendeli fizetni, nem is eléggé világos, hogy váltságdíj alatt a tér és termelési illeték, vagy pedig csupán a termelési illeték értendő-e, mennyiben a 3. §. szerint a váltságösszeg mind a tér, mind a termelési díjat magában foglalja.

Az értekezlet i jegyzőkönyvből kivehető ugyan, hogy a kizárólagos kutatásoknál térdíj nem fizetendő, ez azonban nem elég, mert a törvényeket nem azért szövegezzük, hogy homályosak, ruganyosak, vagy pláne ellentmondók legyenek.

Az egyszerű kutatásnál nyert köszén res nullius, hiányzik minden intézkedés.

A nem-köszénre adományozott, vagy adományozandó bányatelekben előforduló köszén kihasználása szintén megoldatlan. Pedig köszén vasércel, vagyis inkább vasoxyddal impregnált s

vasgyártásra használt pala társaságában szintén előjön.

Szóba hozatott az 1885-ik évi értekezleten az is, hogy a kő- és barnaszén fogalma a törvényben határozottassék meg. Ez indítvány helyeslésre nem talált, hanem abban történt megállapodás, hogy a kérdés rendeleti úton oldassék meg.

E megoldást, eltekintve nehézségétől, megnyugtatónak már azért sem lehet találni, mert kérdés, respectálni fogja-e adott esetben a bíróság a rendeletet (1869. évi IV. t. c. 19. §. szerint a rendeletek jogérvényessége felett egyes esetekben a bíró ítéli) és nem ad-e tért a szakértők által való bizonyítási eljárásnak.

Az ugyanis nem tételezhető fel, hogy a termelési díj megállapítása iránt a bányahatóság által hozott határozat végérvényes volna és a bírói ut ki volna zárva.“

Ezért célszerű volna a szén fajának s közvetve a termelési díjnak megállapítása végett már a bányahatósági eljárásnál szakértőket alkalmazni, miután úgy is alig van kérdés, mely inkább feltételezné a szakértők közreműködését, mint a szén fajának meghatározása.

Az előrebocsátottak tekintetbe vételével a 3. §. következőleg volna szövegezendő

„A köszén minden faja a földtulajdonostól a bányász által megváltandó.“

„A megváltási összeg egyezség hiányában az érdekelt fél kértére esetleg szakértők közbenjöttével a bányahatóság által akkép állapittatik meg, hogy a termelt mennyiség minden métermázsája után barna szénél egy negyed és fekete köszénél egy fél krajcár termelési illeték és a mennyiben a termelés bányatelekben eszközöltek, ennek minden hectárja után még ezenkívül évenként negyven krajcár térilleték is fizetendő.“ (A váltságösszeg mikénti fölosztása iránti intézkedést kihagyom, mert én egyik földbirtokost a másik rovására előnybe helyezni nem akarom.)

„A határozattal meg nem elégedő fél tartozik“ (p. u. kizárólagos kutatásnál, vagy ha más ásványra, p. u. kénre adományozott bányatelekben az adományozás után táratik fel köszén) „ebbeli igényét, a mennyiben jelen törvény eltérő intézkedést nem tartalmaz, (1884. évi jav. 40. §.) a határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 nap alatt a törvény rendes útján különbeni elévülés terhe alatt érvényesíteni.“

A javaslat nemcsak a kárpótlás, hanem más tekintetben is igen szűkkeblűen bánik el a földbirtokosokkal.

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden célnak megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:



ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

Az értekezleten is lehetett hallani sok ezt érintő indítványra azon megjegyzést, hogy mint magánjogi kérdés a törvény keretébe nem tartozik.

Mi a bányatörvény? Alkotó részét képezheti ugyan alapvonásában a közjognak is; de hazánkban és általában az európai continens nevezetesebb államaiban a magánjog körébe tartozónak ismeretik el elannyira, hogy eziránt kérdés nem is forog fenn.

Egyébiránt oly kérdés, mint a kőszén megváltási módozatának megállapítása, szorosán véve magánjogi kérdésnek nem is tekinthető, mert ez a közgazdasági politikába vág bele és azért a költsönös igényeknek méltányos elintézését ép úgy feltételezi, mint az urbéri örökváltság, az irtvány, — maradék-földek, vagy a szőlő-dézsma-váltsága annak idején.

Ha a földbirtokos ebbeli igényeinek védelme különös intézkedést nem tett volna megokolttá, ez irányban sem lett volna szükség különleges törvényekre.

De szükség volt azért, mert a magánjog szabályai ez irányban az érdekek védelmét elegendőleg nem garantirozták.

Épen így állunk a kőszénmegváltással is.

Különbség teendő a között, ha a jogátruházás önkéntes és ha kényszerű, azaz kisajátítás jellegével bír. Előbbinél az átruházó fél magát érdekeire nézve jogügyletek által tetszése és belátása szerint biztosíthatja; utóbbinál erről gondoskodni a törvénynek tartozó kötelessége.

Ellenesetben a kisajátítás nemcsak jogcsorbitás, hanem jogfosztássá válik.

A földbirtokos tartozik átadni kőszénét, a megváltási ár is megállapíttatik; de attól a jogától, a melylyel eddig birt, hogy igényeire nézve magát a bányász ellenében magánügyletek által biztosítsa, nemcsak el van ütve, hanem ez irányban a törvény által más mód által sincsen biztosítva.

A megváltást tárgyazó bányahatósági határozatban legfeljebb azt lehet kimondani, hogy a bányász termelési díjképen, a szerint, a mint a feltárt szén barna, vagy fekete szén, métermázsánként egy negyed vagy egy fél krt tartozik fizetni. Mint érvényesíti a földbirtokos igényét az esedékes összeg iránt, esetről-esetre külön perrel? No akkor a váltságösszegekről előre is lehet mondani.

A váltságösszeg egyszerű és gyors behajtása és a törvényes zálogjognak a váltságösszeg erejéig (kizárólagos kutatásra nézve a javaslatban fel van véve) a kiaknázott szénre, valamint 3 évi hátralékos követelés tekintetében egyszersmind a bányatelekre való kimondása oly nélkülözhetlen

követelmény, hogy e nélkül e jogintézmény életbe léptetése nem is képzelhető.

Én egyéni szempontból különben ezen megoldási módozatnak, miután a célhoz közelebb alig vezet, számos complicatiókra szolgáltat alkalmat és nem nyílt és egyenes, barátja nem vagyok, előbbre helyezem a földbirtok bányászatának a porosz és szász bányatörvényben letett alapelvek alapján való szabályozását, a bányajogi egyes égető kérdéseknek novelláris uton (mint a felügyeleti illetékre nézve történt) való rendezését és a kőszén-kérdés elvi eldöntésének kedvezőbb időre való elnapolását.

A félrendszer szabály mindig megboszulja magát.

Vagy vegye fel a kormány a harcot a valódi bánya-szabadság megvalósítása végett, vagy ejtse el a kérdést.

Harmadik módja volna a kérdés megoldásának a földbirtokos bejelentett jogainak rezervált jogként való fenntartása, a fenn nem tartott területekre nézve ellenben az ásványszén szabadátételének azonnali kijelentése.

E megoldási módozat alapeszméjét a kőszén kiaknázási jognak a földbirtokosoktól való elkülönítése képezi.

Az eszmét számomra ehhez a porosz-törvény azon határozatainak tanulmányozása szolgáltatja, hogy Poroszország azon tartományaiban, a hol a kőszén röghöz-kötött, a földtulajdonos kőszénkiaknázási jogát földbirtokától közjegyzői, vagy bírói okirat, avagy pedig adásvevési szerződés útján elkülönítheti.

Mínálunk az idővel megvalósulandó kőszén-szabadság érdekében e különválasztást törvényileg kell kimondani és azonkívül azt is kijelenteni, hogy minden földbirtokos, ki ásványszén kiaknázási jogát önmaga számára kívánja rezerválni, ebbeli fenntartását különbeni jogvesztés terhe alatt fél év alatt az illetékes bányahatóságnál tartozik bejelenteni. A ki a fenntartási nyilatkozatot záros határidő alatt be nem adta, jogait veszíti.

A rezervált területek épen oly külzeteket képeznének a szabadszén területén, mint p. u. a védterületek, a sóvidékek, hol a bányászat tilos, illetve feltételekhez kötött.

A rezervált jogokról a bányahatóság külön könyvet vezet.

A rezervált jog iránti fenntartási nyilatkozat nyilvántartás és tudomás végett évről-évre megújítandó, a megújítás elmaradása a jogról való lemondásnak tekintendő.

A rezervált jog tulajdonosa sem kutatni, sem felügyeleti illetéket fizetni nem tartozik.

A rezervált jog tulajdonosa a történt feltárás alapján adományozást kérni s telkei után a szabályszerű mértékilletékeket is fizetni tartozik.

A rezervált jog tulajdonosa, mennyiben kizárólagos kutatással nem bír, a felkért vájnatelek fektetésénél birtoka határaihoz van kötve.

A bányahatóság felügyeleti joga és a bányatörvénynek az üzemet, a munkásokat stb. illető határozata a dolog természetében foglalt módosításokkal a rezervált jogok alapján foganatosított műveletekre is kiterjed.

A rezervált jog tulajdonosa a bányatörvénynek a földbirtok kisajátítását, segédhajtások engedélyezését stb. tárgyzó kedvezményét igénybe nem veheti.

Oly vállalatok, melyek lényegükben bányavállalatokat képeznek s mint ilyenek átruházás útján rezervált jogok birtokába jutnának, rezervált jogaik feladása mellett ebbeli jogaikat bányajogilag biztosítani tartoznak.

Ezek, volnának vázlatosan azon intézkedések, melyek a rezervált jogokra vonatkoznának.

A bányahatóságoknak lényegileg nem okozna több munkát e jogok nyilvántartása, mintha a szén kedvezményes határidő mellett nyilváníthatnák szabaddá, mert ez esetben is csak azon egyén fogja jogait rezerválni, a ki kedvezményes határidő mellett területét különben bányajogositványokkal biztosította volna.

Előnye e rendszernek, hogy a célt szem előtt tartja, azt egy-két évtized alatt erőszakos rázkódás nélkül eléri, épen azért, mert a földbirtokosokat, mint fennebb említém, nem mint kasztot, cumulativ, hanem individualis szempontból kezeli és hogy a megoldás körébe nem a jövő századok földbirtokosát, hanem csupán csakis a jelen nemzedék tagjait, mint egyedeket vonja bele és az ezek érdekközösségére alapított érdekszövetséget és agitációt, az egyedek jogainak tiszteletben tartásával alapjában megsemmisíti, mennyiben kinek-kinek szabadságában állandó a törvény által nyújtott jogaival élni, vagy nem.

És most végzem azon meggyőződésben, hogy e kérdés megoldása az emberi természet és viszonyok helyes megfigyelése alapján, a különféle

divergáló érdekek kellő méltatása mellett, csakis ily császárúrással oldható meg.

Szerencse föl!

A magy. kir. Földtani Társulat közgyűlése.

Aki azt hitte, hogy a Földtani Társulat közgyűlése valami hosszúra elnyúlt, számoktól és adatoktól egyhangú beszámoló lesz, kellemesen csalódott. Amit Schafarzik Ferenc dr. műegyetemi tanár a földgázokról és Bosznia szénéről elmondott, az iparilag és közgazdaságilag is rendkívül fontos, aktuális és érdekes. Egyáltalában az aktuálitás és érdekesség jellemezte a közgyűlést, amelyen a természettudományok művelőinek legkiválóbbjai vettek részt, akik feszült érdeklődéssel hallgatták végig a magas színvonalú előadást. Ugyáltszik a nagyhirű chemikus-professor, Ilosvay Lajos sem akart a gyűlésnek sablonos beszámoló jelleget adni, amidőn egy kellemes ujtással lepte meg a hallgatóságot. Az ilyen közgyűléseken a pénztárvizsgálóbizottság rendszerint alaposan próbára teszi a hallgatóság figyelmét (csékély 1-2 óráig) a szám-labirintus felsorolásával. Amidőn a társulat agilis főtitkára Dr. Papp Károly erre Ilosvayt felkérte, a tudós csak annyit jegyzett meg, hogy hát hiszen ott látom mindenkinek a kezében a nyomtatott jelentést, otthon kiki alaposan utánanézhethet; nincs mit hozzátennem.

* * *

A gyűlés lefolyása különben a következő volt: Schafarzik Ferenc dr. műegyetemi tanár elnöki megnyitójában mindenekelőtt részvétellejesen azon gyászos veszteségről emlékezett meg, mely a társulat nemes pártfogóját, hg. Eszterházy Miklós drt neje, szül. Cziráky Margit grófnő szomorú halála által érte. Megemlékezőn azután a múlt év nevezetesebb eseményeiről, áttér néhány aktuális és nemzetgazdaságilag fontos geológiai kérdés ismertetésére. Mindenekelőtt összefoglalja a magyarországi vasérckészletek fokozatos elfogyásának kérdését, aminek során arra a végkövetkeztetésre jut, hogy a m. bányászati és kohászati testvéregyesület ama határozata helyeslendő, amely szerint a kormány figyelme a hazai vasbányászat és vasipar érdekében a magyar vasérc-kivitel megszorítására, illetve helyes szabályozására felhívassék. Egy további fontos dolog az erdélyi földgáz kérdése. Ismerteti mindazokat a vizsgálatokat, amelyek eddig a földgáz fellépése és felhasználhatósága körül történtek. Ohajtandó azonban, hogy ezen kincs most már tényleg igénybe is vétessék annyival is inkább, mivel nemcsak sporadikus előfordulásról, hanem évtizedekre szóló kincsről van szó. Szimpátiá-

SZIVATTYUKAT és MÉRLEGEKET

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B. 96443 46.)

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

gyárt mint különlegeséget és legnagyobb rak-tárt tart épület- és dia-phragma - szivattyukban

TURUL A LEGMEGBIZHATÓBB TÖMÍTŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ. KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:



ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

(B. 1564 378/37.)

val fogadható azért Bánki Donát és társainak az a tervezése, hogy a gáz Budapestre felhozzassék, ami műszaki szempontból nemcsak hogy lehetséges, hanem azonfelül még jövedelmező is; de emellett nem volna elhanyagolandó a mezőség speciális érdekei sem és különösen kívánatos lenne egy a levegőből salétromot előállító gyárnak a felállítása, amihez közvetve a földből kiömlő gáz szolgáltatná az olcsó energiát. — Végre áttér főtárgyára, vagyis Bosznia szénkincsének ismertetésére. Boszniában kétféle szén van. Az egyik oligocén koru, feketésbe hajló barna szén, 5–6000 kalóriával, mely mintegy 800 kmta-nyi területen a Brod—Szarajevoi fővonal mentén található. Ezt a zenicai, kakanji és brézai bányák tárják föl. Az itteni szénmennyiség több milliárd métermázsára becsülhető. A másik a pliocén koru lignit Tuzla közelében Bosznia keleti részében. Ennek fűtőképessége 4–4500 kalóriájú. Kivételre inkább csak az előbbi kerül, még pedig főleg Szlavóniába és a délibb fekvésű magyar megyék területére, ahol a boszniai szénnek létjogosultsága van. Magasabb nemzetgazdasági szempontból a gazdag boszniai szénelőfordulás a nagy magyar Alföld egyik széntartalékának tekinthető.

Ezután Papp Károly dr. titkár a társulat múlt évi működését ismertette. Előterjesztéséből kitűnt, hogy a földtani társulat a múlt évben 12 szakulést rendezett, amelyen 23 előadó 36 előadást tartott. Maga Lóczy Lajos egyetemi tanár, a földtani intézet igazgatója hat előadásban ismertette a Bakonyhegység és a Balaton felvidék geológiai viszonyait. A társulat tagjai az év-díj fejében kapták a Földtani Közlöny 12 füzetét, s azonkívül a m. k. Földtani Intézet Évkönyvét és Évi Jelentését, amelyekben igen sok időszerű közlemény jelent meg, a többek között a kissármási gázkut leírása is. A társulat kebelében megalakult a Barlangkutató Bizottság, amely működését mindjárt azzal kezdte, hogy a repáshutai Balla-barlangban felfedezte a diluviális ember csontvázát.

A földtani társulat tagjai az elmúlt évben szépen szaporodtak, ujonnan belépett 1 pártoló, 5 örökítő és 112 rendes tag, úgy hogy a társulat hatvan éves fennállása óta a múlt év végén elérte legnagyobb állományát.

A magunk részéről megjegyezzük, hogy a társulat e szép eredményt főleg dr. Papp Károly titkári agilitásának köszönheti.

Az egyesület vagyona az elmúlt év végén 47,926 K volt.

Végül Szontagh Tamás másodelnök azt indítványozta, hogy a geológia és bányászat fejlesztése körül elévülhetetlen érdemeket szerzett nagysuri dr. Böckh János emlékére mellszoborral örökítsék meg a földtani intézetben. A közgyűlés a legnagyobb lelkesedéssel tette magáévá az indítványt és gyűjtővek kibocsátását határozta el.

„A Bánya” is nagy örömmel veszi a kegyeletes, szép tervet tudomásul és mindent el fog követni, hogy a szobor minél pompásabban és minél előbb ott álljon a Földtani Intézetben.

A titkárválasztás.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület ma tartja rendkívüli közgyűlését titkárválasztása céljából. Nagy fontosságú akciója ez az egyesületi életnek. Ha már más országos egyesületekről is a legnagyobb súlyt helyezik arra, hogy a titkári állás minden tekintetben arra való egyéniség által töltsék be, annál nagyobb kötelesség ez ma a Bányászati és Kohászati Egyesületnél. Nemcsak azon okra való tekintettel, amiért az eddigi titkárnak távoznia kellett, hanem különösen az Egyesület okszerű, a bányászat és kohászat főfontosságú gazdasági érdekeivel harmo-

nikus működésére való tekintettel. Nívót kell adni az egyesületi működésnek. Kicsinyeskedő intrikák, személyi kultuszok, a maradiság tömjenezése: az egyesületi működés eme bénító szellemei száműzve legyenek ezentúl az Egyesület köréből. A hazai bányászat és kohászat legjobbjai alkotják az Egyesületet. Ezeknek tudása mellett nem szabad többé érvényesülnie a maradiságnak. A bányászatnak és kohászatnak be kell illeszkednie az általános közgazdasági élet teremtő és alkotó szférájába és ott az őt megillető helyet elfoglalnia. Nem az egyének érdekében, hanem a bányászattal és kohászattal kapcsolatos nagy gazdasági érdekek céljából. Ezt tartsa szem előtt rendkívüli közgyűlés, amidőn ma titkárt választ.

*

Örömmel konstatálhatjuk, hogy a fent hangzottatott intenciók mindinkább tért hódítanak az Egyesület tagjai közt és ez alapon oly titkár lesz választva, aki teljesen azonosítja magát az Egyesület főfontosságú feladataival. Ámbár az ellenakció ugyancsak erősen dolgozik. Így tudomásunk van róla, hogy a volt titkár a saját jelöltje érdekében buzgalkodva, kapacitálni akarta egy nagy szénvállalat vezérigazgatóját, aki miután végighallgatta a jelölt magasztalását, klasszikus rövidséggel így válaszolt: Nos, most már kijelenthetem, hogy Litschauerre fogok szavazni.

*

De támadnak csodabogarak is. Egy műszaki iroda, amelynek beltagja egyesületi tag, felhasználja a jó alkalmat, hogy „hivatalos” reklámot csináljon magának. A beltag ur meseszerű javaslatokkal áll elő. Salamon király bölcs ítélete lebegvén szeméi előtt, azt indítványozta, hogy az egyesület két tisztikart válasszon. Az indokolás oly meggyőző, hogy ez alapon akár három titkárt is lehetne választani. De itt még nem áll meg a beltag ur. Még a két titkár sem elég. Népszerűsíteni kell az egyesület lapját. Heti lappá változtatni reklám-cikkkel. Körülbelül olyanokkal, mint a beltag ur mostani nyomtatott stílyakorlata, amelynek homlokán azonban ott fityeg a cég. És ez az, amit fentebb „hivatalos” reklámnak neveztünk. Mert ezt a cégfeliratos nyomtatványt az Egyesület hivatalos lapja küldte szét, ezzel tehát hivatalos jelleget adva ennek a csodabogárnak. Mert az indítvány csakis humort kelthet és nem érdemes vele komolyan foglalkozni. Maga az indítványozó sem vette komolyan. Ó jó üzletember lévén, felhasználta a jó alkalmat arra, hogy cégének reklámot szerezzen és az Egyesület hivatalos lapjában „szivességből” ezt meg is tette neki. Igazán itt az ideje, hogy az Egyesület új titkárt válasszon.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Szobrot Böckh Jánosnak. A magyarhoni földtani társulat minapi közgyűlésén határozatba ment, hogy nagysuri Böckh Jánosnak, az 1909. május 10-én elhunyt kiváló magyar bányász-geologusnak, a földtani muzeum megteremtőjének szobrára gyűjtést indít, hogy méltóképen örökítse meg e nagy ember emlékét az utókor előtt. A földtani társulat e

szép gondolata voltaképpen egy mindnyájunkban lappangott érzést van hivatva megvalósítani. A boldogult nagy halott minden barátja, ismerőse és tanítványa hangoztatta szűkebb baráti körben, hogy Böckh Jánosnak szobrot kell emelni, hogy beszédes szemével munkára serkentse nagyszámu követőit, kik pedig igen sokan vannak; hogy Böckh János szobra, mikor egyben az ő eredményes működésének megbecsülése, jelenti egyszersmind azt is, hogy a magyarországi bányászvilág és a hazai geologusok önmagukat becsülik meg. Böckh János egy emberéleten át élt hazájának és a tudománynak. A munkaszeretet és becsületesség kiváló példaképe volt. Törhetetlen volt a. akaratereje. Ennek a példás munkásságu férfinak hirdesse az emléket mielőbb egy szobor. Mi ezennel felhívjuk az összes geologusokat és a hazai egész bányásztársadalmat, hogy áldozza filléreit e nemes férfiú emlékének, mert ő igazán vir integer scelerúsque purus volt.

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter az állami vasgyárak tisztviselői sorába 1911. évi január hó 1-étől számítandólag a VIII. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába Dr. Téri Zsigmond szerződéses gyárorvost végleges gyárorvossá, Maróthy Gyula, Rigler Dezső ideigl. havidijas mérnökgyakornokot, Bunyor Erhard ideiglenes havidijas műszaki gyakornokot, Molnár Ferenc, Perényi Miklós ideiglenes havidijas mérnökgyakornokot, Pop Szeptimius ideiglenes havidijas műszaki gyakornokot, Czeglédi Aladár, Bikfalvy Béla ideiglenes havidijas mérnökgyakornokot és Karvas Rezső ideiglenes havibéres mérnökgyakornokot segédmérnökké; a IX. fizetési osztály harmadik fizetési fokozatába pedig: Szebenyiné Mányik Malvin ideigl. havidijas tanítónőt tanítónővé, Kriebel Metellus ideigl. havibéres üzemi felvigyázót, Kóródy Károly ideigl. havidijas hivatalnokot hivatalnokokká, Zavilla Irma ideigl. havidijas tanítónőt tanítónővé, Sztojalovszky Szaniszló, Schalát Gyula, Barthole György, Szakmáry István, Zavilla Ernő, Egyed Andor, Varga Gyula, Demarcsek Károly, Spacek Demeter, Thér Arthur, Kálmán Árpád, Zabolai István, Ullerich Ferenc, Lukáts Aladár ideigl. havidijas hivatalnokokat hivatalnokokká, Póta István ideigl. havidijas tanítót tanítónővé, Neumann Ferenc ifj. és Bajcsy László ideigl. havidijas hivatalnokokat hivatalnokokká kinevezte.

Bányavárosok hanyatlása. Az ország két sarkáról egyszerre hangzik a panasz bányavárosok hanyatlásáról. Selmecbánya is, Abrudbánya is, hangosan hirdetik panaszait.

A „Selmecbányai Hírlap” írja: Városunk a bányászattal keletkezett, ezzel együtt fejlődött és virágzott s a bányászat folytán lett nagy várossá (a múlt század elején népességre nézve negyedik város volt

az országban). Most a bányászat hanyatlása folytán fogy a város népessége és féltő, hogy bányászat teljes megszüntetése esetén a város is megszűnik. Ez tény! De tény az is, hogy ez nem jól van így és én hiszem, hogy a teljes hanyatlást és megszüntést meg lehet akadályozni nagy részben restitúciókkal és részben új intézményekkel. Meggyőződésem az, hogy a helybeli bányamivelést más alapokra kell fektetni és akkor, ha nem is haszonnal, de nagyobb veszteségek nélkül még évtizedekig lesz üzhető itt a bányászat és pedig nem a mostani, óriási mértékben leszállított munkáslétszámmal, hanem lényegesen nagyobb munkaerővel. Hogy a „más alap” micsoda? Ezt én nem tudom, de tudják a szakértők, akiket határozott és őszinte véleményadásra és javaslatételre kell felhívni. Ezeket a véleményeket nyíltan és országosan kell tárgyalni, hogy azokhoz mások is hozzájárulhassanak. Én hiszem, hogy a selmeci kincstári bányászat veszteségek nélkül még sokáig fenntartható lenne és pedig legalább oly munkáslétszámmal, mint 10 évvel ezelőtt! Ha ezt elérni sikerülne akkor városunk nagy részben meg volna mentve és meg volna a biztos alap a továbbfejlődésre.

Az „Abrudbánya és Vidéke” írja:

„Előttem fekszenek a városunkban is megejtett népszámlálás adatai. Rideg, szótalan számok, amelyek azonban mindannyiunk sejtését szomorúan igazolják. Pusztulunk, veszünk. Egy évtized alatt több, mint 400 lélekkel kevesbedett a város lakossága s a lakatlanul álló házak száma 60, amelyeket egymás mellé képezve, egy egész kis, kihalt falut képezhetnének. Bizony szomorú kép és még szomorubb jövőre enged következtetni. Ha ily arányban fogyna következetesen a város lakossága, két emberöltő alatt csak a hírünk maradna. A régi, ősi, kiváltságos bányaváros, egy falu méreteit, nagyságát sem haladná meg, romja lenne önmagának.”

Mindenesetre szomorú kép és mindenesetre sajnálatos, hogy ezek a városok, amelyek területe és környéke oly mérhetetlen kincseket tartalmaznak, így hanyatlának. Mindkét helyen a bányászatot kell minél nagyobb mérvben fejleszteni és ezzel fejlődni fognak a városok is.

A rimamurányi tőkeemelése. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű-Részvénytársaság T. hó 7-én tartotta Loisch Ede alelnök akadályoztatása folytán Lánczy Leó igazgatósági tag elnöklete alatt rendkívüli közgyűlését, melyen 30 részvényes 105.225 részvény képviselőjében jelent meg s melyen az alaptőke felemelését és az ezzel összefüggő alapszabálymódosítást elhatározták. A közgyűlés az igazgatóság összes javaslatait egyhangulag elfogadta. Ezek szerint a részvénytőke 40.000 darab 200 korona névértékű részvény kibocsátása által az eddigi 32 millióról 40 millió koronára emeltetik fel. Ezen 40.000 darabból 25.600 darab részvény a régi részvényeseknek 600 korona áron rendelkezésére bocsátatik úgy,

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA

TEVEZŐR-GÉPSZIAK ÉLSŐRENDŰ MINŐSÉGEK BEN:



ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA

hogy minden 25 darab régi részvényre 4 darab új részvény jut, melyek már az 1911–12 üzletév eredményében részesednek. Ezekre az elővételi jog február 8-ától február 16-áig bezárólag gyakorolható. Az elővételi jog gyakorlása alkalmával részvényenkint 300 korona készpénzben azonnal befizetendő a befizetés napjától ez év július hó 1-éig számított 5%-os kamat megtérítése mellett. A további 300 korona ez év július hó 1-én fizetendő be. A fennmaradó 14.400 darab új részvényt ugyancsak 600 korona áron, de csak 1912. július hó 1-én kezdődő osztalékjogosultsággal a Pesti Magyar-Kereskedelmi Bank és a Wiener Bank-Verein veszik át. A közgyűlés elé terjesztett igazgatósági jelentés hivatkozik arra, hogy a társaság vezetősége a multban is állandó igyekezetet fejlesztett ki, hogy üzemeit a vasipar mindenkori haladásához mérten kifejlesztse s ezirányu munkálkodásának köszönhető, hogy a vállalat mai magaslatára emelkedett. A mostani tőkeemelés is arra szolgál, hogy az ózdi gyár üzemeinek további központosítása és egy újabb nagyolvasztó, valamint új hengersorozatok építése, ugyszintén a salgótarjáni és likéri telepek, valamint a hernádvölgyi magyar vasipar r.-t. és az Unió bádogyár társaság üzemeinek tőkéelesítése és modernizálása által a vállalat versenyképességét továbbra is fentartsa és emelje.

Sodronypályák létesítése a telepek belterületén. Felmerült azon eset, hogy egy ipartelep területén a tulajdonos az egyes raktárak között sodronypályát kívánt létesíteni oly célból, hogy azon a különféle gyártási anyagokat az egyik helyről a másikra szállítsa. Megállapított, hogy miután a szóban lévő berendezés a gyárudvar területén, mindenféle köz- és magánérdek érintése nélkül létesül és tulajdonképpen nem is tekinthető sodronykötél pályának, arra kormányhatósági engedélyt kérni nem kell. Utasított ellenben az iparhatóság, hogy a tervezett berendezést oly szempontból bírálja el, vajjon az nem jár-e a fennálló üzlet lényeges átalakításával, illetve nem kezezi-e az az üzem lényeges megváltoztatását. Ez esetben ugyanis a létesítmény az 1884. évi XVII. t. c. 33. §-értelmében az iparhatóságnak bejelentendő s az, ha szükségesnek látja, a telepengedélyezési eljárást rendel el. Ha ellenben a létesítmény nem tekinthető az üzlettelep lényeges átalakításának, sem általa az üzem lényegesen meg nem változik, úgy a berendezéshez az ipartörvény szempontjából semminemű engedély nem szükséges. Önként értendő, hogy utóbbi esetben sem mellőzhetők a törvényes közbiztonsági és munkasvédelmi szempontok, így a szijhajtások és fogaskerekek megfelelően elkerítendő, illetve burkolandók, a különböző keresztelési helyeken védőháló alkalmazandó, s általában tartozik a gyáros üzemszabályzatot készíteni, mely az ipari főfelügyelő jóváhagyását igényli.

Az állami kőbányák és az ipartörvény. Felmerült az a kérdés, hogy az állami kőbányák iparhatósági telepengedélyezési eljárás alá esnek-e? Ezen kérdés letárgyaltatván, konkrét esetben kimondatott, hogy olyan állami kőbánya, mely a követ nem eladás céljából, hanem legnagyobb részben a beruházási hitel terhére kiépítendő törvényhatósági közutak kőszükségleteinek fedezésére állítja elő, az ipartörvény rendelkezései

alá eső telepek nem tekintendő, miért is a zúzó berendezés felállítása alkalmából telepengedélyt beszereznie nem kell.

Aranybányászat a töröcsvári hegyekben. Amint a „Brassói Lapok”, közli, a Brassó mellett lévő töröcsvári hegyekben gazdag aranyereket vélnek találni. Mintegy 6000 holdnyi területre a zárkutatmány jogát bejelentették.

✂ TECHNIKAI HIREK. ✂

Bányalégjelző bányalámpa. A bányalámpák lángjának (aureolájának) magasságából meglehetősen pontossággal föl lehet ismerni a bányalévegőjének százalékos bányalégtartalmát. Eddig a bányász az aureola magasságát többé-kevésbé kifejelt személyes gyakorlottsága alapján ítélte meg. Eme becslés természetesen megbízhatatlan. Egy karmini bányász legujabban egy olyan lámpát szerkesztett, amelyen a láng magassága lemérhető. A lámpaalapzaton egy rúd hatol át, ezen különböző magasságban mutatók vannak elhelyezve. A mutatókat alkalmas osztályzat is pótolhatja. A mutatók vagy az osztályzat szükség esetén a láng terébe hozhatók, úgy hogy az aureola mindenkori magassága lemérhető és abból a százalékos bányalégtartalom megállapítható. A fent említett rúdon célszerűen két ellentétes irányú mutató van alkalmazva, melyek közül az egyik a láng eloltására szolgáló fedél gyanánt van kiképezve, a másik pedig az ismert gyújtókészülék már leégett gyújtó-szalagjainak lehorzsolására szolgáló tisztítópecek gyanánt van kiképezve. E célból a rúd a lámpaalapzatban forgathatóan és magasságirányban eltolhatóan van elhelyezve. Ilyenformán szerkesztette meg Janszta József az új lámpát, melynek bizony valami nagy gyakorlati értéke nem lehet.

Földgáztüzelési mozdonyok. Rendkívüli érdekfűzősre tarthat számot, hogy a földgáz mozdonytüzelésre is alkalmas és az Egyesült-Államokban már most is felhasználják a földgáz erre a célra. — Nemrég alakították át a Texas, Arkansas és Louisiana vasut két mozdonyát földgáztüzelésre. Ott a szerkocsin levő gáztartályokba komprimálják a 6 órás szolgálatra elégséges földgázt.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Nagy bányaszerencsétlenség. Oberhausenből jelentik nekünk, hogy az Osterfeld tárnában szombaton a lehulló kőtörmelék maga alá temetett 4 bányászt. Tizenhat órai munka után kettőt holtan, egyet súlyos, a negyediket pedig könnyen sebesülve hozták napvilágra.

A román petroléumipar köréből. Plojesti konzulátusunk jelentése szerint a petroléum kitermelés — mely az 1910. év december havának első felében valamivel csökkent a rendes nivóra emelkedett, sőt alapos a remény arra, hogy a termelés tovább is emelkedni fog, a mennyiben a helyzet Moreni, Bordeni, Campina és Polliciori-Beceni vidékeken a legszebb kilátásokra jogosít. Azáltal, hogy az „Astra”-társaság szondiai útján Pülpesti de Padure-ban — Moreni és Baicoi között — újabb forrásokra bukkantak, a petroléumiparnak újabb tere nyílt. A nyersolaj és petroléumtermékek árai

nem változtak, sőt még mindig alacsony szinten állnak, jóllehet a finomítók versengése megzúnt. A kivitel rendszeresebb volt, mint máskor, miután a lámpaolajárak nem igen emelkedtek. A benzin is jó keresletnek örvendett. A petroleumexport az 1910. első 11 hónapjában 525.000 ton. árára rugott, míg az 1909. év hasonló időszakában kivitelre került 380.000 tonna. A lefolyt év összkivitele előreláthatólag 560.000 tonnát fog kitenni, az 1909. évi 420.000 tonnával szemben. Az árak december havában a következőképp alakultak: petroleum franko bord 5 frank 100 kg.-onként, benzin 710/715, 16°0 17°0, 715-720, 14°50-15°50, 730-740, 10°00 11°00, 750/760, 9°00-10°00 frank 100 kg.-onként franko bord.

A káli a német piacon. Lipcse' konzulunk írja mult év december haváról szóló jelentésében. A káli-sókban december havában az üzlet menete nagyon kedvező volt, különösen a szulfátokat és a klórkálit vásárolták. A szindikátus az Amelie-társulatot is bevonta tagjai sorába.

A német vaskohók termelése. Az összes német vaskohók havi termelése a következő volt az 1910. évben (az 1909. évi adatokat zárjelekben közöljük) januárban 525.072 tonna (444.925 tonna), februárban 482.032 tonna (429.816 tonna), márciusban 527.202 tonna (499.905 tonna), áprilisban 542.518 tonna (471.850 tonna), májusban 506.352 tonna (467.688 tonna), júniusban 527.742 tonna (496.184 tonna), júliusban 515.177 tonna (497.204 tonna), augusztusban 526.318 tonna (474.552 tonna), szeptemberben 526.306 tonna (484.458 tonna), októberben 522.972 tonna (502.340 tonna). Öntődéknek való nyersvasat, öntöttvasat és I. olvasztású vasat a rajnai tartományokban és Wesszfáliában 127.196 tonnát, Sieg, Lahn, Hessen-Nassauban 25.039 tonnát, Sziléziában 6.354 tonnát. Közép- és Keleti Németországban 29.780 tonna, Bajorországban, Württembergben és Thuringiában 3.174 tonnát, Saarvidéken 9.370 tonnát, Lotharingiában és Luxemburgban 62.048 tonnát termeltek 1910. novemberben az 1909. évi 231.926 tonna és az 1911. évi október havi 265.789 tonna helyett, az év elejétől november hó 1-ig pedig 2,677.987 tonna volt a termelés (1909-ben 2,260.743 tonna).

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz K Pécs. Ön mindenképen azt akarná, hogy támadjuk az állam szénpolitikáját, mi pedig nem támadunk. Miért nem? Mert semmi ok és alap nincs a támadásra. Mert nagy különbség van a tárgyi igazság megírása és a „támadás“ közt. Az igazság megírására mindig készséggel vállalkozunk, de tendenciáknak nem állunk szolgálatába. Legkevésbé azonban személyek ellen. Ha Önnek indokolt panasza van a szénosztály „fiatalsága ellen, forduljon a főnökhöz és orvoslást nyer. Mi erre nem vállalkozunk.

Ifj. G. E. Budapest. A nálunk legismertebb németnyelvű Minerologia a Gróth-féle. Magyar nyelven a legszivesebben dr. Böckh Hugó minerológiai jegyzeteit olvassák. (Két részben Foerges Agost özvegye Selmezbányán). Ezt használják az akadémián is.

S. F. urnak Igló-Rosztoka. Ne mondja. És igazán oly nagy csapás volna? Vigasztalódjék; Mi hallottunk már nagyobb bajokról is.

Szlovákiai sósvíz

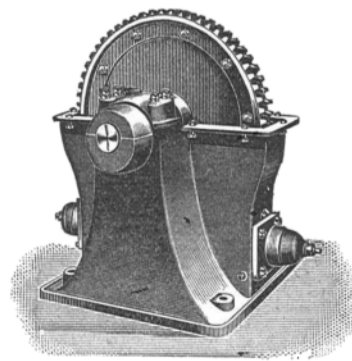
CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDÜLT GYOMOR ÉS
HUGYSZÉRI BAJOKAT
GYÖKERESEN GYÓGYÍT.

Megrendelhető a „Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivíteli R. T.“-nál, Budapest. Telefon 162-84.

(B. 2270/411/17)

Zahnradfabrik Augsburg

(vormalis Joh.
RENK A. G.)
AUGSBUR



Szállít minden fajta fogaskereket bármely formában és nagyságban, különösen komplet gyorsaság-mérsékelőt:

Képv. eli ==

Wilhelm Jokel

Wien, II./1. Castellezgasse 2.

(B. 2245/143 296 7.)

„Normál-idő“!

= Villamos =
központi időmutató.
ÓRA- ÉS JELZŐ
berendezések.
Bánya- és egyéb ipartelepek
számára.

Ifj. Stern Sándor

elektrotechnikai vállalata

BUDAPEST, V., Lipót-körút 20.

Telefon: 165.

KULICSKA AN AL, első magyar villamos-óragyár vezérképviselete

Képviselek az ország minden részében kerestetuek.

Árjegyzék és költségvetés díjmentes!

(B. 3143 397/26)

RUGGYANTAÁRUKAT, ASBESTÁRUKAT, SZÁRAZ és ZSIROS
TÖMÍTÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGEKBEN SZÁLLIT AZ:



ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V., ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.